

Vännäs kommun

Granskning av årsredovisning 2021

Building a better
working world

Innehåll

1. Sammanfattning.....	2
2. Inledning.....	3
2.1. Bakgrund.....	3
2.2. Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	3
2.3. Genomförande	4
3. Granskningsresultat.....	5
3.1. Förvaltningsberättelse.....	5
3.2. Räkenskaper	8

1. Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Vännäs kommun granskat årsredovisningen för 2021. Uppdraget utgör en obligatorisk del av den årliga granskningen.

Syftet med granskningen är att bedöma om årsredovisningen är upprättad enligt lag och god redovisningssed samt om resultaten är förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning.

Vår sammanfattande bedömning är:

- ▶ Att årsredovisningen är upprättad enligt gällande regelverk, i allt väsentligt.
- ▶ Att inga väsentliga avvikelser från god redovisningssed föreligger vad gäller årsredovisningens bild av verksamhetens ekonomiska resultat, budgetutfall, finansiering och ekonomiska ställning.
- ▶ Att förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.
- ▶ Att utfallen i årsredovisningen delvis är förenlig med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning, såväl i ett finansiellt som verksamhetsperspektiv.

Årets resultat, 60,2 mkr är 47,1 mkr högre än budget, 43,0 mkr högre än föregående år och innebär att kommunen efterlever balanskravet.

Viktigare iakttagelser som gjorts under granskningen är:

- ▶ Vi har noterat viss förbättringspotential i arbetsprocessen kring investeringarna där avgränsningen mellan exploateringsfastigheter och investeringar framstår som något oklar.
- ▶ Vi har noterat att VA verksamheten gått med mindre överskott ända sedan 2011 och att skuld till kollektivet uppgår till 9,2 mkr vilket strider mot vattenlagens praxis om att överskott skall återföras till kollektivet inom en 3 års period.

Utifrån granskningsresultatet lämnar vi följande rekommendationer:

- ▶ Vi uppmanar kommunen att under 2022 arbeta med rutinerna kring sin hantering av exploateringsfastigheter för att säkerställa en korrekt redovisning.
- ▶ Vi uppmanar kommunen att säkerställa att generationsprincipen i VA lagen efterlevs.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I Lag om kommunal redovisning (LKBR) regleras externredovisningen för kommuner och regioner. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR).

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, ska den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer och granskas i Vännäs kommun inom ramen för den grundläggande granskningen.

2.2. Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning. Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (12 kap. 2 §) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet, vilket sker inom ramen för revisionsberättelsen.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- ▶ Är årsredovisningen upprättad enligt gällande regelverk (LKBR och RKR)?
- ▶ Finns väsentliga avsteg från god redovisningssed i kommuner vad gäller årsredovisningens bild av verksamhetens ekonomiska resultat, budgetutfall, finansiering och ekonomiska ställning?
- ▶ Är förvaltningsberättelsen förenlig med årsredovisningens övriga delar?
- ▶ Efterlever kommunen kommunallagens krav på en ekonomi i balans?
- ▶ Är utfallen förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i ett finansiellt perspektiv?
- ▶ Är utfallen förenliga med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i ett verksamhetsperspektiv?

Granskningen innebär en bedömning av om årsredovisningens innehåll motsvarar normgivning och att de redovisade utfallen är förenliga med kommunallagen och kommunens egna styrdokument. Kriterierna bedömningarna hämta från:

- ▶ Kommunallagen (KL)
- ▶ Lagom om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- ▶ Rekommendationer från rådet för kommunal redovisning (RKR)
- ▶ Riktlinjer för god ekonomisk hushållning
- ▶ Fullmäktiges budget

2.3. Genomförande

Granskningen omfattar:

- ▶ Förvaltningsberättelsen
- ▶ Resultaträkning
- ▶ Balansräkning
- ▶ Kassaflödesanalys
- ▶ Sammanställd redovisning
- ▶ Drift- och investeringsredovisning
- ▶ Noter

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner och regioner.

Avgränsning och inriktning har skett efter en bedömning av väsentlighet och risk. Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen hade påverkat dennes bedömning av kommunen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma.

Granskningen har påbörjats innan årsredovisningen slutligt fastställts. Iakttagelser som gjorts under granskningen har löpande kommunicerats och helt/delvis beaktats av kommunens redovisningsansvarige.

3. Granskningsresultat

3.1. Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen ska i och med införandet av *LKBR och RKR R15 Förvaltningsberättelse* ha följande underrubriker:

- Översikt över verksamhetens utveckling
- Den kommunala koncernen
- Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning
- Händelser av väsentlig betydelse
- Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten
- God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning
- Balanskravsresultat
- Väsentliga personalförhållanden
- Förväntad utveckling

Om inte annat anges i R15 ska upplysningar lämnas under varje huvudrubrik om så väl kommunen som juridisk person och som kommunkoncern.

Bedömning: Vi bedömer att förvaltningsberättelsens disposition i allt väsentligt följer LKBR och RKR R15. I den granskade versionen av årsredovisningen tycks dock typsnittet mellan rubrikerna skilja sig åt varför det framstår som att vissa rubriker utgör underrubriker till andra. Exempelvis kan en läsare tolka Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning samt Händelser av väsentlig betydelse som underrubriker till Den kommunala koncernen. Denna layoutmässiga otydlighet bör åtgärdas i framtida årsredovisningar.

3.1.1. Översikt över verksamhetens utveckling

Utvecklingen ska redovisas genom att aktuellt år jämförs med tidigare år och väsentliga förändringar kommenteras. Det gäller såväl utvecklingen sedan föregående år som längre trender. Lämpligtvis sker redovisningen i tabellform.

Bedömning: Vi bedömer att beskrivningen ger en översiktlig bild av verksamhetens utveckling. Väsentliga förändringar har kommenterats, både vad gäller utvecklingen sedan föregående år som mer långsiktiga utvecklingsmönster.

3.1.2. Den kommunala koncernen

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en översiktlig beskrivning av de enheter som ingår i den kommunala koncernen. Upplysningar ska också lämnas om privata utförare om de är av väsentlig betydelse. Beskrivningen kan ske med stöd av ett eller flera organisations-scheman/tablåer.

Bedömning: Vi bedömer att förvaltningsberättelsen ger en översiktlig bild av kommunkoncernen och dess enheter. En gren i det organisationsschema som presenteras i årsredovisningen innehåller dock vissa felaktigheter då det framstår som att revisionen, fullmäktiges hållbarhetsberedning, gemensamma nämnder samt kommunens bolag är likställda

varandra i förhållande till kommunfullmäktige. Vi vill poängtera att kommunallagens reglering av dessa organ skiljer sig väsentligt åt vilket ett framtida organisationsschema bör förtydliga. Exempelvis bör de gemensamma nämnderna inkluderas i samma axel som övriga nämnder.

3.1.3. Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen ska innehålla upplysningar om sådana förhållanden som inte redovisas i balansräkningen eller i resultaträkningen men som är viktiga för bedömningen av den kommunala koncernens och kommunens resultat och ekonomiska ställning.

Övrigt krav på innehåll i detta avsnitt är:

- Analys av väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer samt vidtagna åtgärder. Upplysningar ska särskilt lämnas för finansiella risker och hur de hanterats.
- Upplysningar om de totala pensionsförpliktelserna för kommunkoncernen och kommunen samt en uppföljning av fullmäktiges riktlinjer för förvaltningen av pensionsmedel enligt normerat schema.
- Ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet kan också redovisas i avsnittet

Bedömning: Vi bedömer att beskrivningen i avsnittet bara delvis ligger i linje med lagkrav och rekommendation. Avsnittet innehåller en beskrivning kopplat till omvärlden, den svenska ekonomins utveckling, samt kommunens egna ekonomiska förutsättningar. Däremot innehåller redovisningen ingen explicit beskrivning av vidtagna åtgärder utifrån de risker som beskrivs. Likaså innehåller redovisningen ingen tydlig uppföljning av kommunens pensionsåtaganden, specifikt utifrån fullmäktiges riktlinjer, vilket rekommendationen RKR R15 stipulerar.

3.1.4. Händelser av väsentlig betydelse

Upplysning ska lämnas om hur händelser av väsentlig betydelse påverkar de finansiella rapporterna. Upplysningen kan exempelvis innehålla beskrivningar utifrån nettoinvesteringar, skulder, intäkter, kostnader, och årets resultat. Exempel på händelser kan vara:

- Köp, försäljning, etablering och nedläggning av verksamhet
- Omstruktureringar
- Ingångna avtal med väsentlig påverkan på verksamheten
- Större investeringar
- Betydande rättstvister

Bedömning: Vi bedömer att redovisningen av händelser av väsentlig betydelse inte fullt ut ger en korrekt bild av verksamheten under året. De händelser som redogörs för har olika karaktär och väsentlighet. Relevansen för ett par områden är i sammanhanget tveksam, exempelvis firandet av 130 årsjubileet av järnväg i Vännäs samt att Microsoft 360 införts i alla förvaltningar. Avsnittet innehåller ingen tydlig beskrivning av händelsernas påverkan på de finansiella rapporterna, vilket särskilt gäller två ovan nämnda exempel.

3.1.5. Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Förvaltningsberättelsen ska innehålla upplysningar om väsentliga aspekter avseende styrning, uppföljning och intern kontroll för den kommunala koncernen och kommunen. Avsnittet kan beskriva:

- Ansvarsstruktur - styrenheter
- Centrala styrdokument
- Mål, budget och ramar
- Planering, uppföljning och uppsikt
- Intern kontroll

Bedömning: Vi bedömer att redovisningen av styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten är tillräcklig. Årsredovisningen innehåller information om exempelvis relevanta planer och policys, styrning och ledning av de kommunala bolagen samt kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

3.1.6. God ekonomisk hushållning

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om mål och riktlinjer med betydelse för god ekonomisk hushållning (enligt kommunallagens 11 kap. 6 § första och andra stycket) uppnåtts och följts. Revisorerna ska bedöma om utfallen i årsredovisningen är förenliga med fullmäktigemålen.

Bedömning: Vi bedömer att utvärderingen av god ekonomisk hushållning utifrån kommunfullmäktiges riktlinjer är korrekt utformad. Däremot framgår av redovisningen ingen explicit bedömning från kommunstyrelsen av om god ekonomisk hushållning uppnås för 2021. Däremot är kommunstyrelsens sammantagna bedömning att kommunens resultat nådde en delvis uppfylld resultatnivå, samma nivå som 2020. Vi vill i sammanhanget poängtera att det utifrån en tillgänglighetsaspekt är positivt att kommunstyrelsen i sin bedömning av måluppfyllelse använder sig av både figurer och färgsättning.

3.1.7. Balanskravet

Balanskravet innebär att kommunens budget och årliga utfall ska vara positiva och att underskott ska återställas kommande år, såvida kommunfullmäktige inte beslutar om annat och hänvisar till "synnerliga skäl". Beräkningen av balanskravsresultatet, som är kopplat till kommunallagens bestämmelser, ska i förvaltningsberättelsen följa ett föreskrivet schema.

Bedömning: Vi bedömer att kommunens redovisning och beräkning av balanskravet är tillräcklig. I och med årets positiva resultat efterlever kommunen även kommunallagens balanskrav.

3.1.8. Väsentliga personalförhållanden

Förvaltningsberättelsen ska innehålla upplysningar om väsentliga personalförhållanden i den kommunala koncernen och kommunen, bland annat ska upplysningar om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret lämnas.

Uppgifter om personalen, sjukfrånvaro och jämställdhet redovisas i avsnittet: Viktiga förhållanden för resultat och ställning.

Bedömning: Vi bedömer att beskrivningen av väsentliga personalförhållanden är tillräcklig, samt korrekt uppställd utifrån lag och rekommendation.

3.1.9. Förväntad utveckling

Förvaltningsberättelsen ska innehålla upplysningar om kommunens och koncernens förväntade utveckling. Upplysningarna ska avse dels vad som faktiskt är känt om framtiden, dels förväntningar som finns och som är baserade på konkreta kända förhållanden som berör koncernen och kommunen direkt eller indirekt. De risker som och osäkerhetsfaktorer som är förknippade med dessa förhållanden ska kommenteras.

Bedömning: Vi bedömer att beskrivningen av kommunens upplysningar uppfyller rekommendationens krav. Även om det är naturligt att kommunstyrelsens beskrivning är av förhållandevis spekulativ karaktär bedömer vi att de områden som adresseras är relevanta.

3.2. Räkenskaper

3.2.1. Årets resultatutfall

Vännäs kommun redovisar för 2021 ett resultat på 60,2 mkr (f å 17,2 mkr). Årets resultat har förbättrats avsevärt mot fjolåret med 43 mkr. Resultatet är främst ett resultat av att skatteintäkter och generella stadsbidrag kraftigt överstiger 2020 års nivåer. Orsaken är att skatteprognosen varit betydligt lägre när man räknat med en svagare återhämtning av arbete och därmed skatteintäkter efter covid än det faktiska utfallet. Ökningen mot budget syns även i verksamhetens intäkter och kostnader när verksamheterna kommit igång mer än förväntat.

Ökningen innebar att det budgeterade överskottet om 13,1 mkr överskreds kraftigt och så även det i tertial 2, prognostiserade överskottet om 37,5 mkr för helåret 2021. Den stora påverkan som covid pandemin haft på räkenskaperna innebär därför också en försvårande omständighet vid jämförelse mellan åren.

Ett vanligt nyckeltal för att bedöma det ekonomiska läget i kommuner är verksamhetens nettokostnad i relation till skatteintäkter och generella statsbidrag. Om måttet överstiger 100 procent måste den löpande verksamheten finansieras på annat sätt än genom skatter och verksamhetsintäkter, t.ex. genom försäljning av tillgångar. För Vännäs kommun uppgår detta nyckeltal för 2021 till 92,2 % (f å 97,6%).

Resultaträkning helår	2021	2020	Avvikelse mot fg år	2021 budget	Avvikelse mot budget
Verksamhetens intäkter	260,9	265,1	-4,2	229,8	31,1
Verksamhetens kostnader	-835,8	-830,1	-5,7	-833,7	-2,1
Avskrivningar	-38,6	-42,6	4	-24,8	-13,8
Verksamhetens nettokostnader	-613,4	-607,5	-5,9	-628,7	15,3
Skatteintäkter	444,9	421,2	23,7	429,7	15,2
Generella stadsbidrag och utjämning	220,7	201,4	19,3	214,3	6,4
Verksamhetsresultat	52,1	15,1	37	15,1	37,0
Finansiella intäkter	11,3	7,2	4,1	2,0	9,3
Finansiella kostnader	-3,2	-5,1	1,9	-4,0	0,8
Resultat	60,2	17,2	43	13,1	47,1

3.2.2. Resultaträkning och balansräkning

Resultaträkning

Verksamhetens intäkter har under året minskat med 4,2 mkr men ökat med 31,1 mkr mot budget. Ökningen mot budget hänger framför allt samman med att man under året erhållit mer bidrag än förväntat för bland annat sjuklöneersättningar och andra ej budgeterade bidrag, men även på grund av ett antal projekt avslutats under året.

Verksamhetens kostnader ökar vidare under året vilket bland annat hänger samman med en ökad kostnad för löner och inköp av externa tjänster när verksamheterna kommit igång efter pandemin. Bland kostnadsposter som ökat mot budget syns bland annat licens för Microsoft 365 samt ökade inköp inom verksamheter som IFO, HBV och familjehemsplatser som ökat med 5,4 mkr mot budget.

Vår bedömning

Efter genomförda granskningsåtgärder kopplade till både intäkter och kostnader är det vår bedömning att kommunens resultaträkning i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens intäkter och kostnader.

Balansräkning

Balansräkningen har granskats utifrån följsamhet till Lagen om kommunal bokföring och redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning samt i enlighet med god redovisningssed för kommunal verksamhet. Vidare har respektive balanspost avstämts mot bokslutsdokumentation och underbilagor. Genom stickprovskontroller och avstämning mot sidoordnade system har kontroll genomförts att poster värderats och periodiserats på ett korrekt sätt.

lakttagelser:

De största enskilda tillgångarna i balansräkningen är som tidigare materiella anläggnings-tillgångar i form av byggnader, mark och övriga tekniska anläggningar.

Kommunen fortsätter att investera i de materiella anläggningarna även om takten under året har varit högre än tidigare med anledning av att större investeringsprojekt har initierats under året. Kommunens investeringsvolym uppgår för år 2021 till 42,3 mkr (f å ca 26,5 mkr). De största enskilda investeringsprojekten under 2021 utgörs av Liljaskolan där årets investering uppgår till 3,9 mkr, Fastigheten Freja 1 med 11,8 mkr samt exploateringsprojekt som uppgår till 6,8 mkr.

Vi har noterat viss förbättringspotential i arbetsprocessen kring investeringarna där avgränsningen mellan exploateringsfastigheter och investeringar framstår som något oklar. I övrigt har inga väsentliga anmärkningar framkommit i vår granskning.

Vi har noterat att kommunen under året gjort en justering av sina finansiella leasingavtal med anledning av att fler rörliga leasekomponenter har identifierats än vad som togs upp vid implementering av RKR R5 vilket påverkar minimileaseavgiften. Rättningen har i enlighet med RKR R12 gjorts mot eget kapital om 2 mkr. Beräkningen av den finansiella leasingtillgången och skulden efter justeringen har genomförts utan några väsentliga avvikelser. Vid vår granskning har dock framkommit indikationer på att det hos kommunen skulle kunna finnas ytterligare hyresavtal som borde tas upp som finansiella leasar och vi uppmanar kommunen att under 2022 genomföra en genomgång av dessa avtal för att säkerställa en fullständig redovisning enligt RKR R5.

Inga övriga synpunkter har framkommit gällande hanteringen av kommunens tillgångar.

De största enskilda skuldposterna i kommunens balansräkning utgörs av långfristiga skulder samt pensionsförpliktelser

Långfristiga skulder har under året minskat från 389 mkr till 379 mkr. Detta är ett resultat av omräkningen av den finansiella leasingsskulden. Som framgår av no 22 så utgörs en del av den långa skulden av en skuld till avgiftskollektivet om 9,2 mkr (f å 8,3 mkr). Anledning till ökningen är ett överuttag av avgifter från kommunens taxekollektiv inom VA verksamheten. Vattenlagen stadgar att man vid ett överuttag av medel från kollektivet ska skuldföra överuttaget och att detta skall återföras till kollektivet inom en 3 års period genom underuttag eller investeringar som gynnar hela kollokviet. Vi konstaterar att den skuld som finns i kommunens balansräkning beror på mindre överuttag ända sedan 2011 och att det är av vikt att detta jämnas ut för att följa vattenlagens generationsprincip.

Pensionssskulden hos Vännäs Kommun består dels av den del som redovisas i balansräkningen under avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser dels av den del avseende pensionsförpliktelser som intjänats före 1998 som framgår som ansvarsförbindelser. Vännäs kommuns totala pensionsåtagande (avsättningar för pensioner, ansvarsförbindelser samt löneskatt) uppgår till 300 mkr (fg år 298 mkr). Pensionssskulden har stämts av mot specifikation från KPA utan några anmärkningar.

Vår bedömning

Efter genomförda granskningsåtgärder kopplade till både tillgångar, skulder, avsättningar och eget kapital är det vår bedömning att kommunens balansräkning i allt väsentligt, rättvisande bild av kommunens ekonomiska ställning per 2021-12-31.

3.2.3. Kassaflödesanalys

Vi har granskat att kassaflödesanalysens innehåll i allt väsentligt överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen. Granskningen har inte föranlett några noteringar.

3.2.4. Sammanställda räkenskaper

Vännäs kommun upprättar en sammanställd redovisning (koncernredovisning) för företag där kommunen har ett varaktigt bestämmande eller betydande inflytande. I de sammanställda räkenskaperna ingår således hel- och delägda företag där inflytandet uppgår till minst 20 procent av röster och kapital.

Den sammanställda redovisningen omfattar resultat- och balansräkning, kassaflödesanalys och noter. Vi har granskat sammanställning och gjorda koncernelimineringar stickprovsvis samt analyserat förändringen mellan ingående och utgående eget kapital.

Vår bedömning

Vi har granskat de sammanställda räkenskaperna i enlighet med LKBR och RKR R16 och konstaterar att granskningen inte har föranlett några noteringar. Vid granskningen har inga fel av väsentlig karaktär identifierats.

3.2.5. Noter

Vi har granskat de notupplysningar som lämnas med fokus på att fullständiga upplysningar lämnas, att notupplysningarna hänger samman med ovanstående räkningar och att dessa korrekt avspeglar de underliggande räkenskaperna.

Vår bedömning

Vår bedömning är att årsredovisningen i allt väsentlig lämnar tillräckliga tilläggsupplysningar i noter.

3.2.6. Drift- och investeringsredovisning

För driftredovisningen så har verksamhetens nettokostnad för 2021 uppgått till 574,8 mkr (fg år 564,9 mkr). Utfallet understiger budget med 27,6 mkr. Förklaringar till avvikelserna på nämnds nivå uppges i årsredovisningen och vi bedömer att driftredovisningen redovisar hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts av fullmäktige för den löpande verksamheten.

Avseende investeringsredovisningen så har vi stickprovsvis granskat de under 2021 pågående projekten och kan konstatera att vi inte finner några väsentliga felaktigheter. Fokus i revisionen har varit på stora projekt, att följa upp mot budget men även detaljgranskning.

Vår bedömning

Vi bedömer att Drift- och Investeringsredovisningen ger en samlad bild av verksamheterna under året och är i allt väsentligt korrekt redovisade

Skellefteå/ Umeå den 29:e Mars 2022

Linda Marklund

*EY, Certifierad kommunal revisor
Kundansvarig*

Johan Pettersson

*EY, Auktoriserad revisor
Ansvarig för granskning av räkenskaper*